

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – ILTER

Zápis z 8. zasedání ČNK pro ILTER dne 30. srpna 2016 v Lesovně Žofín

Přítomni: J. Dušek, J. Hruška, K. Chobot, E. Jelínková, P. Krám, P. Petřík, J. Suchomel, T. Vrška, J. Vrba, P. Znachor.
Koordinátoři ploch: D. Adam, J. Frouz, I. Hubálková, J. Materna, F. Oulehle, M. Šorf, O. Vindušková.

Omluveni (koordinátoři ploch): J. Andrlé, R. Hédl, Z. Křenová, V. Novotný, J. Schlaghamerský, V. Straškrábová (K. Fajmon, J. Kulhavý, M. Svoboda, P. Vlašánek).

1. Zahájení, kontrola zápisu

J. Vrba přivítal přítomné a tlumočil omluvu ředitele ÚVGZ AVČR prof. Marka (onemocněl). Poté předseda konstatoval, že úkoly ze 7. zasedání ČNK (15. 4. 2015) byly splněny, vyjma úkolů týkajících se internetových stránek některých šumavských ploch (Z. Křenová, M. Svoboda).

2. Stručná informace o činnosti za uplynulé období, personální změny v ČNK a koordinátorů ploch LTER – Vrba, Jelínková:

Podle usnesení 7. zasedání ČNK se v září 2015 (na zasedání ILTER CCM v Itálii) J. Hruška ujal funkce národního koordinátora ILTER Network a převzal i přípravu evropských projektů (viz dále). V té souvislosti J. Vrba nabídl rezignaci na funkci předsedy ČNK pro ILTER.

Závěr: ČNK po krátké diskusi potvrdil stávající model s funkční a efektivní dělbu kompetencí mezi předsedou ČNK a národním koordinátorem CZ-LTER, který je zároveň místopředsedou ČNK.

Radě pro zahraniční styky (RZS) AVČR byla řádně odeslána výroční zpráva ČNK pro ILTER i žádost o příspěvek na letošní zahraniční cestu zástupce ČNK (Hruška, JAR). RZS ovšem mezitím pozastavila jak proplácení členských příspěvků do mezinárodních unií a jiných organizací, tak nákladů na zahraniční cesty představitelů NK na mezinárodní zasedání. (V průběhu září pracovnice KAV ČR vyzvaly ČNK pro ILTER k urychlenému předložení požadavků na úhradu členského příspěvku, J. Vrba a J. Hruška předložili potřebné doklady na jednání Akademické rady).

Závěr: ČNK bude hledat alternativní možnosti úhrady členského příspěvku 1500 USD ročně na ILTER sekretariát z jiných zdrojů; účast J. Hrušky na letošním CCM (bod 4) je finančně zajištěna.

K **propagaci CZ-LTER** neobdrželi od minulého zasedání dobrovolníci P. Petřík a P. Znachor žádné příspěvky od koordinátorů ploch. P. Znachor inicioval přípravu anglické brožury Aquatic LTER sites financované ze Strategie AV21, v níž bude prezentován LTER údolních nádrží Slapy a Římov¹ a Ledovcových jezer². Na výzvu slovenského koordinátora LTER L. Halady byl do monotematického čísla časopisu *Životné prostredie* odeslán informační článek³. Základní představení LTER bude také v připravované publikaci o krajině financované ze Strategie AV21 a editované P. Petříkem⁴.

Do mezinárodního projektu ILTER **Tea Bag Experiment** (koordinuje Ika Djukič, UBA) se přihlásili a zapojili P. Petřík a F. Oulehle.

V průběhu letošního roku došlo k následujícím změnám koordinátorů ploch LTER. Vedoucí Ústavu ekologie lesa LDF MENDELU jmenoval prof. Jiřího Kulhavého koordinátorem ploch Rájec-Němčice (místo J. Světlíka) a Lednice – Horní les (místo J. Suchomela). Na koordinátora Ledovcových jezer rezignoval J. Kopáček – nahradil jej J. Vrba. Při schvalování změn per rollam V. Novotný navrhl tuto praxi zjednodušit, neboť koordinátory ploch garantují především instituce.

Závěr: ČNK vzal uvedené personální změny na vědomí a souhlasil se zjednodušením postupu – po ohlášení změny koordinátora zajistí předseda změnu na stránkách CZ-LTER a přístup nového koordinátora do DEIMS.

Předseda navrhl dvě kooptace do ČNK: J. Andrlé nabídl rezignaci ve prospěch koordinátora z KRMAP a V. Straškrábová se omluvila ze zdravotních důvodů – členové ČNK ocenili v diskusi její

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – ILTER

zásluhy o ustavení národní sítě. Přítomní zástupci KRNAP se shodli na nominaci I. Hubálkové a zástupci BC na nominaci J. Frouze.

Závěr: ČNK navrhuje nominovat dr. Vieru Straškrábovou na čestnou členku komitétu a kooptovat do ČNK Ing. Irenu Hubálkovou (Správa KRNAP) a prof. Jana Frouze (BC AVČR) a ukládá předsedovi předložit nominace RZS.

3. Informace o výročním ILTER CCM v Itálii – Vrba, Hruška:

ILTER CCM se konal v Ovindoli (26.–30. 9. 2015; centrální Apeniny) a navázal na konferenci EES v Římě, zápis z jednání účastníci bohužel dosud neobdrželi. Prezentován povinný národní poster⁵ (dost samoučelné, asi polovina zemí nesplnila). Prezentace kandidátské země: Dánsko se po hlasování stalo členem ILTER. Informace o ILTER Nitrogen Initiative (H. Shiabata: letní škola – Nitrogen training course, June 2016) a přípravě 1st ILTER conference Open Science Meeting v JAR.

4. Informace o konferenci Open Science Meeting a ILTER CCM v JAR – Hruška, Znachor:

Název: Long-Term Ecosystem Research for sustainability under global changes: Findings and challenges of ILTER from local to global scales; 9.–13. října 2016 v Kruger National Park. Zúčastní se J. Hruška a F. Oulehle (vč. ILTER CCM) a P. Znachor – celkem na konferenci přihlášeno cca 200 účastníků.

5. Příprava a zapojení CZ-LTER do evropských projektů (ESFRI aj.) – Hruška:

K loni podanému projektu eLTER (k němuž se CZ-LTER přihlásil pouze formou Memorandum of Understanding – viz zápis ze 7. zasedání) byl v červnu připraven návazný projekt, v němž už je CZ-LTER zapojen: **Advancing the European Long-Term Ecosystem, critical zone and socio-ecological Research Infrastructure towards ESFRI** (Advance_eLTER; Call H2020 INFRADEV-02-2016); 12měsíční projekt pro rok 2017 (vede Německo, Rakousko, Finsko a UK), zda bude projektu udělen bude známo v říjnu–listopadu 2016; cíl je dostat v roce 2018 LTER na roadmapu evropského ESFRI. Za ČR se projektu účastní Ústav výzkumu globální změny AV ČR, který v loňském roce převzal institucionální garanci české sítě LTER pro mezinárodní projekty a zapojení ČR do sítě ESFRI. V případě, že by projekt byl úspěšný a evropská síť začleněna do evropské roadmapy, bude nutná příprava k ustanovení konsorcia výzkumných institucí, které by se o podporu z české ESFRI posléze ucházelo.

Závěr: ČNK konstatoval správnost a prospěšnost loňských personálních změn a děkuje koordinátorovi CZ-LTER J. Hruškovi za úspěšné zapojení do projektu.

6. Stručné informace o jednotlivých plochách, zkušenosti s aktualizací nové verze internetové metadatabáze DEIMS a stránek CZ-LTER:

Vrba poděkoval všem koordinátorům za splnění požadavků ILTER Network na aktualizaci metadat v DEIMS. CZ-LTER patří k těm národním sítím, které mají kompletně vyplněné mandatorní údaje v předtermínu! Dále ocenil, že dva z nepřítomných-omluvených koordinátorů ploch zaslali informace předem (K. Fajmon a J. Kuhavý). Asi polovina ploch má rovněž průběžně aktualizované internetové stránky (publikace, projekty, spolupracující instituce); naopak u 2 ploch (Šumavské horské smrčiny, Výškový transekt) a obou LTSER platforem jsou nedostatečné úvodní stránky – viz přehled v příloze a zápis ze 7. zasedání! V další diskusi F. Oulehle upozornil na nejasný status Horského povodí Modrý důl v platformě Krkonoše, protože tato plocha samostatně nemá dostatečný vědecký publikační potenciál, a I. Hubálková s J. Maternou upozornili, že některé krkonošské plochy by bylo žádoucí předefinovat.

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – ILTER

Závěr: ČNK souhlasil a ukládá I. Hubálkové a J. Maternovi, aby připravili ve spolupráci s ostatními koordinátory návrh nového vymezení všech krkonošských ploch pro příští zasedání.

Další členové ČNK i koordinátoři poukázali na nepoměr mezi statusem některých ploch (MS vs. RS) a projektovým zajištěním či publikační aktivitou. Po delší diskusi nad oficiální klasifikací a kritérii (<http://www.lter-europe.net/lter-europe/infrastructure/sites-platforms/categories>) se přítomní rozhodli při klasifikaci ploch více zohlednit právě **vědeckou úroveň a délku výzkumu, zapojení do mezinárodních spoluprací a početné kvalitní publikace**, tedy nejen přístrojové vybavení a rutinní monitoring.

Závěr: ČNK jednomyslně přeřadil Ledovcová jezera, Římov – údolní nádrž, Pralesy Novohradských hor, Sokolovské výsypky a Wanang do kategorie master site, ostatní pralesní plochy do kategorie regular site a Horské povodí Modrého potoka změnil na extensive site.

Aktuální přehled (ne)splněných úkolů a status jednotlivých ploch je v příloze (CZ-LTER plochy).

Na dotaz J. Hruška stručně informoval o vývoji LTER v povodí **Uhlířská** (rychlá regenerace výsadeb, změny chemismu) – ČNK konstatoval od minulého zasedání (viz podrobný zápis) stagnaci.

F. Oulehle krátce informoval o výzkumném potenciálu plochy Načetín v Krušných horách (780 m n. m) – dlouhodobě sledovány dopady acidifikace v hospodářských lesích (aktivní zásahy); na ploše je mj. unikátní bukový les (z původně smíšeného lesa vypadly jehličnany); sledování vlivu lesa na půdní prostředí, bilance C a N v půdách (C ubývá poté, co půdy začnou regenerovat z acidifikace).

Návrh M. Svobody na mezinárodní síť cca 500 pralesních ploch v Karpatech (dotaz e-mailem) nelze posoudit bez podrobnějších informací a hlavně bez stanovisek dotčených národních koordinátorů ILTER (Slovenska, Rumunska a Ukrajiny) – jejich postoje ověří J. Hruška na ILTER CCM v říjnu.

Závěr: ČNK nadále podporuje navrženou koncepci plochy LTER Uhlířská a ukládá J. Hruškovi dopracovat systém spolupráce všech institucí, doložit projekty a publikace, poté předložit kompletní návrh. ČNK žádá F. Oulehle o přípravu prezentace o výzkumu na ploše Načetín na příští zasedání. ČNK žádá M. Svobodu, aby především nejprve splnil všechny chybějící požadavky pro Šumavské horské smrčiny.

7. Různé:

P. Znachor představil možnosti popularizace ILTER – diskuse o formách a ukázky publikací (Dlouhodobý výzkum Šumavy, fotografický průvodce; Světem zooplanktonu našich vodních nádrží).

E. Jelínková upozornila na nutnost zajistit financování provozních nákladů ČNK pro ILTER, např. cestovních nákladů po ČR i do zahraničí. P. Petřík upozornil na program MŠMT Interexcelence a podprogram Inter-Vector, v rámci něhož lze do 4. 10. 2016 žádat o podporu české vědecké komunity v řídicích orgánech špičkových mezinárodních institucí nevládního charakteru (podrobnosti zaslal národnímu koordinátorovi CZ-LTER J. Hruškovi).

Na závěr zasedání T. Vrška představil LTER v Žofínském pralesi, kam nazítří směřovala půldenní exkurze.

ČNK poděkoval D. Adamovi a T. Vrškovi a ocenil organizační zajištění zasedání v Lesovně Žofín i organizaci exkurze na plochu LTER Žofínský prales.

31. srpna 2016 proběhla půldenní **exkurze** do Žofínského pralesa, kde T. Vrška seznámil účastníky s organizací a výsledky LTER.

Zapsali: Jelínková, Hruška, Vrba

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – ILTER

-
- ¹ Znachor P., et al. Brief history of long-term ecological research into aquatic ecosystems and their catchments in the Czech Republic – Part I: Manmade reservoirs. Biology Centre CAS, České Budějovice (in prep.)
- ² Vrba J., Kopáček J., Čtvrtlíková M., Znachor P. 2016. Brief history of long-term ecological research into aquatic ecosystems and their catchments in the Czech Republic – Part II: Glacial lakes. Biology Centre CAS, České Budějovice, 32 pp.
- ³ Vrba J., Hruška J. 2016. Dvacet let sítě dlouhodobého ekologického výzkumu v České republice. Životné prostredie 50 (v tisku).
- ⁴ Vrba J., Hruška J., Petřík P. Význam dlouhodobého sledování ekosystémů v mezinárodní síti LTER (in prep.)
- ⁵ Vrba J., Hruška J., Znachor P. Czech LTER – network report. Annual CCM, Ovindoli, 2015.